

The Diak logo is located in the top right corner of the page. It consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The letter "i" has a small white dot, and the letter "k" has a small white crossbar. The background of the page features large, overlapping, curved shapes in various shades of pink and magenta.

Sarah Al-Kinani
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkkaus
Opinnäytetyö, 2022

SUOMEN- JA ARABIANKIELISEN LASTENKIR- JAN KEHITTÄMINEN KAKSIKIELISILLE PER- HEILLE

TIIVISTELMÄ

Sarah Al-Kinani

Suomen- ja arabiankielisen lastenkirjan kehittäminen kaksikielisille lapsille

25 sivua, 2 liitettä

Kevät 2022

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Humanistisen ala AMK-tutkinto

Tulkki (AMK), asioimistulkkauksen koulutus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suomen- ja arabiankielisen lastenkirjan kehittäminen kaksikielisille lapsille. Toisena tarkoituksena oli valmistaa kaksikielisille lapsille soveltuva sisältö ja mahdollistaa sen saatavuus sähköisenä ja painettuna kirjana. Opinnäytetyön aihe on työelämälähtöinen ja osana opinnäytetyötä tehty kirja on julkaistu omakustanteena.

Opinnäytetyö koostuu raportista ja kirjasta. Raportin tietoperustassa syvennyttään lapsen kielen kehitykseen ja lastenkirjallisuuteen kaksikielisten lasten kielenkehityksen tukena sekä kerrotaan moninaisuudesta lastenkirjallisuudessa. Kokemuseräisessä osiossa esitelen kuvakirjan toteutusta ja perustelen valintojani.

Varsinainen juonellinen osuus kuvakirjassa on 11 sivua. Lisäksi kirjassa on 31 sivua kuvia, jotka liittyvät tunteiden ja asioiden nimeämiseen. Tekijäoikeudellisista syistä kaksikielinen käsikirjoitus ja sanasto on liitetty raporttiin taulukkomuodossa ilman kuvia. Kielen asiantuntijat ovat tarkistaneet kielellisen asun.

Kuvakirjan tehtävä on johdatella lukijaa moninaisuuteen ja tukea kaksikielisten lasten kielen kehitystä arjen toimintojen kautta. Kuvakirja on toiminnallinen ja siihen kuuluu kuvia ja tekstiä, auttaa lasta siirtymistilanteissa eli esimerkiksi silloin, kun lapsi siirtyy käsien pesusta istumaan ruokapöytään. Siirtymistilanteiden etukäteen ennakoiminen on tärkeä asia lapselle. Lapselle on annettava aikaa reagoida muutoksiin. Kirja antaa lapselle hänen tarvitsemaansa tietoa tulevista päivittäisistä tapahtumista ja auttaa lasta oppimaan uusia sanoja. Aihe on ajankohtainen, sillä Suomessa kaksikielisten lasten määrä on jatkuvassa kasvussa. Lapsille tarvitaan lisää monipuolisia, kaksikielisiä lastenkirjoja.

Asiasanat: lapsen kielenkehitys, kaksikielisyys, moninaisuus, lastenkirjallisuus, kuvakirja

ABSTRACT

Sarah Al-Kinani

Developing a children's book in Finnish and Arabic for bilingual children

25 Pages and 2 appendices

Spring, 2022

Bachelor's Degree in Humanities

Community Interpreter (BA)

The first aim of the thesis is to develop a children's book in both Finnish and Arabic for bilingual children. The second aim is to produce content suitable for bilingual children and make it available in both electronic and printed book forms. The topic of the thesis is based on practical everyday life and the book prepared as part of the thesis has been published as a self-published book.

The thesis comprises a report and a book. The theoretical framework used in the report deals with the development of language in children and how children's literature supports the language development of bilingual children, as well as describes the diversity that exists in children's literature. In the experiential section, I describe how I implemented the picture book and explain my decision points.

The actual plot in the picture book consists of 11 pages. In addition, the book includes 31 pages of images related to naming feelings and things. For copyright reasons, a bilingual manuscript and glossary are attached to the report in tabular form without the images. The language in the book has been checked by language experts.

The purpose of the picture book is to introduce the reader to diversity and to support the language development of bilingual children through everyday activities. The picture book is functional and the texts and pictures in it can help the child in transition situations, for example when the child moves from hand washing to sitting at the dining table. Anticipating the transition situations is important for the child. The child must be given time to react to the changes. The book gives the child the information he or she needs about upcoming daily events and helps the child learn new words. The theme is topical, as the number of bilingual children in Finland is constantly increasing. Children need more diverse, bilingual children's books.

Keywords: child language development, bilingualism, diversity, children's literature, picture book

سارة الكنانى
تطوير كتاب للأطفال باللغتين الفنلندية والعربية للأطفال ثنائيي اللغة
المرفقات 25 و 2 الصفحات
الدورة الربيعية لعام 2022
جامعة العلوم التطبيقية دياكونيا
بكالوريوس العلوم الإنسانية

لقد كان الهدف من الأطروحة تطوير كتاب للأطفال الناطقين باللغتين الفنلندية والعربية. وكان الهدف الثاني إنتاج محتوى مناسب للأطفال ثنائيي اللغة واتاحته بصيغة إلكترونية وأخرى مطبوعة. ويستند عنوان الأطروحة إلى الحياة العملية، وتم نشر الكتاب الذي أعد جزء من الأطروحة بوصفه كتاب ذاتي النشر.

تحتوي الأطروحة على تقرير وكتاب. ويتعامل الإطار النظري المُستخدَم في الكتاب مع تطوير اللغة لدى الأطفال وكيفية مساهمة أدب الأطفال في دعم النمو اللغوي لدى الأطفال ثنائيي اللغة، فضلاً عن وصفه التنوع الموجود في أدب الأطفال. كما أعرض في القسم التجريبي من الأطروحة آلية تنفيذ الكتاب المصور وأبرر اختياراتي.

تحتوي الحبكة الفعلية للكتاب المصور على 11 صفحة. إضافة إلى اشتمال الكتاب على 31 صفحة ذات صلة بتسمية المشاعر والأشياء. ولأسباب تتعلق بحقوق التأليف والملكية، أرفقت مخطوطة ثنائية اللغة ومسرد مصطلحات مع التقرير على شكل جدول بدون صور. وتحقق من الكتاب خبراء لغة.

يتمثل الهدف من الكتاب المصور تقديم التنوع لدى الطفل القارئ ودعم النمو اللغوي لدى الأطفال الناطقين باللغتين من خلال أنشطة يومية. يُعدُّ الكتاب المصور كتاباً عملياً، وإن النصوص والصور الواردة فيه تساعد الطفل في مراحل انتقالية مثل انتقاله من غسل اليدين إلى الجلوس على مائدة الطعام. إن توقع المراحل الانتقالية يعد أمراً مهماً للطفل. ولا بد من إعطاء الطفل الوقت حتى يتفاعل مع التغيرات. يزود هذا الكتاب الطفل بالمعلومات التي يحتاجها فيما يتعلق المناسبات اليومية والمستقبلية ويساعده على تعلم كلمات جديدة. ويتناول هذا الكتاب موضوعات مهمة وأساسية وسيكون ذا فائدة نظراً لتزايد أعداد الأطفال ثنائيي اللغة في فنلندا؛ فالأطفال بحاجة إلى المزيد من الكتب ثنائية اللغة التي تحتوي على أكبر قدر من التنوع.

الكلمات المفتاحية: التنمية اللغوية للأطفال، ثنائية اللغة، التنوع، أدب الأطفال، كتاب مصور.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 LAPSEN KIELENKEHITYS JA SEN TUKEMINEN	5
2.1 Kielenkehityksen vaiheet ennen kouluikä	5
2.2 Kielen ylläpitäminen monikielisessä ympäristössä	6
2.3 Kielen tukeminen varhaiskasvatuksessa	8
2.4 Vanhempien suhtautuminen lukemiseen ja kielen kehitykseen	9
3 LASTENKIRJALLISUUS KAKSIKIELISEN LAPSEN KIELENKEHITYKSEN TUKENA	11
3.1 Kuvakirja lastenkirjallisuuden lajina	12
3.2 Lastenkirjallisuus varhaiskasvatuksessa	12
3.3 Moninaisuus lastenkirjallisuudessa	13
3.4 Ennakkoluulot ja stereotyyppiä lastenkirjallisuudessa	14
4 LAPSEN KUVAKIRJAN TOTEUTUS	15
4.1 Aiheen ideointi	15
4.2 Sisällön suunnittelu ja rajaus	17
4.2.1 Kuvitus	18
4.2.2 Hahmojen suunnittelu	18
4.2.3 Värimaailma	19
4.2.4 Typografia	20
4.3 Varsinainen kirjoittaminen arabian kielellä	20
4.4 Kuvakirjan suomentaminen	21
4.5 Viimeistely ja julkaisu	24
5 POHDINTA	26
LÄHTEET	27
LIITE 1. KAKSIKIELINEN JUONI	30
LIITE 2. SANOJEN OPETTELU	33

1 JOHDANTO

Suomeen on tullut vuodesta 1990 alkaen paljon maahanmuuttajia, jotka tahtovat asettautua osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Tämän seurauksena yhteiskuntamme on muuttunut monikulttuuriseksi, mikä näkyy erityisesti lasten ja nuorten arkielämässä. Suomessa syntyneiden ja asuvien kaksi- ja monikielisten ihmisten osuus on kasvanut ja kasvaa edelleen. Kaksikielisten ja monikielisten lasten elämä ei poikkea kovinkaan paljon suomalaisten lasten elämästä. Erot voivat kuitenkin näkyä perheen historiassa ja ulkonäössä, jonka perustella lapsia asetetaan vähemmistöasemaan. (Rastas, 2013, s. 7.)

Työskennellessäni asioimistulkkina arabiankielisten lasten parissa huomasin ammattilaisten huolen lasten kielen kehityksestä ja huolen siitä, kuinka vaikea lapsen on tuntee itsensä suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Hoitajat, puheterapeutit ja varhaiskasvatuksen opettajat pohdiskelevat, miten lapsen kielen kehitystä voidaan parhaiten tukea ja miten yhteiskunnan moninaisuutta sekä monikielisyttä voi paremmin tukea. Tutustuessani suomen- ja arabiankieliseen lasten kirjallisuuteen huomasin, että kirjoissa käytetään vain yhtä kieltä ja tarinat ja kuvat liittyvät vain yhteen kulttuuriin. Jotta lastenkirjat tukisivat paremmin lasten kaksikielisyttä ja monikulttuurisuutta, kun perheen vanhemmat edustavat kahta eri kieltä ja kulttuuria, päätin kehittää kaksikielisen eli arabia-suomi lasten kuvakirjan.

Opinnäytetyön tarkoituksena on luoda suomen- ja arabiankielinen lasten kuvakirja Suomessa asuville kaksikielisille perheille. Opinnäytetyön tarkoituksena on myös tarkastella lapsen kielenkehitystä ja sitä, miten Suomessa asuvan kaksikielisen perheen lapsen kaksikielisyyden kehittymistä voidaan tukea lastenkirjallisuuden ja erityisesti lastenkuvakirjan avulla.

2 LAPSEN KIELENKEHITYS JA SEN TUKEMINEN

Hyvin varhain vauvaiässä lapsen kielen kehitys alkaa, kun lapsi on vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa. Vauva viestii vanhemmille asioita itkulla, äänteilyllä, liikkeillä ja keholla. Näiden viestien avulla vanhempi ymmärtää vauvan tarpeet. Tämä vaihe on erittäin tärkeä lapselle. Hän oppii toisten huomioimista ja vuorottelua. Lapsen kielenkehitys ei ole pelkkää puheen oppimista, sillä puhe itsessään on vain pieni viestimisen osa. Kun vanhempi puhuu lapselle säännöllisesti ja ottaa hänet huomioon eri tilanteissa, lapsi oppii katsekontaktia, äänensävyä ja ilmeitä ja eleitä, jotka täydentävät viestimistä. (Aivoliitto, i.a.)

Lapsen kielen kehitykselle ei ole tarkkaa tapahtumakulkua. Siitä syystä ei voida sanoa, että lapsen kielenkehitys loppuisi tietyn ikäisenä. Voimme sanoa, että lapsen kielenkehitys tapahtuu nopeammin ensimmäisten elinvuosien aikana, minkä jälkeen kielen oppiminen hidastuu. Tämä tyypillinen kuvaus on kuitenkin rajallinen. Mikäli lapsen kielen kehitykseen suhtaudutaan positiivisesti, tämä vahvistaa lapsen kielen oppimista. (Erasmie, 1969, s. 11.) Vanhempien ja kasvattajien tehtävä on ravita kielellistä kasvua ja antaa lapselle oma aika oppia kieltä. (Trongen, 2020, s. 151.)

2.1 Kielenkehityksen vaiheet ennen kouluikä

Vauvaiässä (0-12 kuukautena) kielellinen kehitys on hyvin yksilöllistä. Kielellinen kehitys alkaa lapsella kolmen kuukauden iässä. Kun lapselle puhutaan, hän aloittaa "vuoropuhelun" kuuntelemalla hiljaa ja alkaa äännellä. Kymmenen kuukauden iässä lapsi alkaa reagoida nimeensä ja ymmärtää sanoja. Vuoden iässä lapsi alkaa muodostaa kaksitavuisia esisanoja (esim. "ma-ma"). Tässä iässä lapsi mielellään matkii ja toistaa kuulemiensa sanoja. Puolitoistavuotiaana lapsi osaa ja hallitsee kymmenkunta pientä sanaa (esim. "pois", "anna", "ottaa"). Vasta kaksi vuotiaana lapsi alkaa kehittää lauseita. Osa lapsista rakentaa lauseita vuoden iässä. Kielen kehitys onkin yksilöllistä ja vaihtelee suuresti lapsesta toiseen. (Heinämäki, 2000, s. 12.)

Taaperoiässä (1–3-vuotiaana) kielellinen kehitys on hyvin nopeaa. Tämän ikäinen lapsi käyttää puhuessaan lauseita ja hallitsee noin 1000–1500 sanaa. Neljävuotiaana lapsella alkaa kyselyikä, jolloin lapsi esittää miksi- ja minkä takia -kysymyksiä. Tässä iässä on vielä ääntämisvirheitä, jotka liittyvät esimerkiksi ärrien ja ässien ääntämiseen. Lapsi kykenee käyttämään aikamuotoja, sanamuotoja ja käsitteitä ja myös taivutukset kehittyvät merkittävästi. Kolmevuotias jaksaa kuunnella noin 5–10 minuutin pituista aikuisen selostusta. (Heinämäki, 2000, s. 16.)

Leikki-ikäisen (3–6-vuotiaan) kielen kehityksessä alkavat tässä vaiheessa parantua ääntäminen, lauserakenteet ja kielioppi. Viisivuotiaana leikki-ikäinen hallitsee noin 2200 sanaa ja kykenee ilmaisemaan itsensä hyvin. Kuusivuotiaana lapsi kykenee keskittymään noin 30 minuutin pituiseen aikuisen selostukseen. (Heinämäki, 2000, s. 21.)

Varhaislapsuudesta lähtien lapsen kielitaito kehittyy ja jatkuu läpi koko elämän. Kielitaitoa voidaan vahvistaa käyttämällä kieltä eri tilanteissa ja sitä voidaan kehittää kaikkialla muun muassa kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. (Opetushallitus, 2021.) Hyvä kielitaito tarkoittaa, että lapsella on kyky käyttää hyvin värikästä ja tarkkaa kieltä ja hän ymmärtää kieltä erilaisissa viestintätilanteissa. Lapsen kielitaito koostuu monista osista: kirjoittamisesta, puhumisesta, lukemisesta, ymmärtämisestä sekä sanaston ja rakenteiden oppimisesta. Kun lapsella on hyvä kielitaito, hän nauttii ja eläytyy kirjallisuuteen sitä kuunnellessaan ja lukiessaan. (Nurmilaakso & Välimäki, 2011, s. 24.)

2.2 Kielen ylläpitäminen monikielisessä ympäristössä

Äidinkieli tarkoittaa lapsen ensimmäistä kieltä eli kotikieltä. Lapsella voi olla useampi äidinkieli eli lapsi voi omaksua kahta kieltä syntymästä lähtien ilman opiskelua. Lapsi omaksuu esikieleksi kaksikielisyyden, joka käytännössä tarkoittaa isän ja äidin puhumia kieliä. Kaksikielinen henkilö on saattanut omaksua toisen kielen ympäristön takia. Kaksikielisyyden voi muuttua ja sitä voi soveltaa elämäntilanteen, yksilön ja ympäristön tarpeiden mukaan. (Hassinen, 2005, s. 39–40.)

Voidaan ajatella, että kieli ei varsinaisesti liity mitenkään tiettyyn maahan. Äidin-kieli on ensimmäinen kieli, jonka yksilö hallitsee ja jota hän käyttää päivittäin eri taitotasolla esimerkiksi puhuessaan, leikkiessään, lukiessaan ja kirjoittaessaan. Kaksikielisyys on rikkaus yhteiskunnalle ja lapsilla se helpottaa uusien vieraiden kielten oppimista sekä auttaa lasta sopeutumaan paremmin yhteiskuntaan. (Hassinen, 2005, s. 38.)

Kielellinen hyvinvointi tarkoittaa, että ihmistä kannustetaan käyttämään omaa kotikieltään ja että jokaisella on tietoa kieleen liittyvistä oikeuksista. Suomen perustuslaissa lähinnä puhutaan kielellisestä hyvinvoinnista, joka tukee yhteiskunnan toimivuutta, joka tasapainottaa yksilön elämää. Samalla on kiinnitetty huomiota siihen, että yksilö oppii maan valtakielen, jotta hän voi elää Suomen yhteiskunnan jäsenenä. (Kotus 2015–2018, s. 4.)

Suomi on ollut perinteisesti ja virallisesti kaksikielinen maa. Suomen viralliset kielet ovat suomi ja ruotsi. Näillä kielillä on perustuslakiin perustuva asema. Lisäksi saamen kielellä on tietyillä alueilla virallisen kielen asema. Suomessa puhuttaviin kielisiin liittyviä oikeuksia ovat muun muassa oikeus asioida omalla kielellä viranomaisten kanssa ja asiakirjojen saatavuus näillä kielillä. (L 423/2003) Perustuslaissa tuodaan esiin vähemmistökielten oikeudet. Saamelaisilla ja romaneilla ja muilla vähemmistökieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kotikieltään ja kulttuuriaan. (L 1086/2003) Viittomakielen käyttäjillä on yhtäläillä samoja oikeuksia. (L 359/2015)

Kaksikielisyyden ylläpitäminen vaatii jatkuvasti tukea. Positiivinen asennoituminen tukee kielen oppimista. Lapsi näkee, että hänen kaksikielisyytään pidetään voimavarana ja rikkautena. Lapsi innostuu kielen oppimisesta. Kaksikielisyys näkyy lapsen pienemmissäkin arjen tilanteissa; lapsi kykenee puhumaan useammalla kielellä eri kielisten lasten kanssa. Lapsi saattaa opettaa myös monikulttuurisessa ympäristössä muillekin lapsille omaa kotikieltään. Lapset voivat yhdessä rakentaa monikielisiä lauseita tai vitsejä. Näin lapsi oppii uusia kieliä leikin kautta. (Opetushallitus, Kaksikielisyyteen ja monikielisyyteen kasvun tukeminen. i.a.)

Lukemisen ja kielen käyttämisen avulla lapsi voi ylläpitää molempien kielten taitoansa. Lapselle voi opettaa erilaisia loruja tai sanaleikkejä, jolloin hän harjoittelee aktiivisesti. Verkostoituminen eli se, että lapsi on vuorovaikutuksessa muiden kanssa, auttaa lasta muistamaan esimerkiksi lauserakenteita ja ääntämistä. Kieltä yritetään ylläpitää lasten piirrettyjen ja ohjelmien kautta. Kielen oppiminen voi tapahtua myös leikin kautta. (Opetushallitus, Kielten rikas maailma. i.a.)

2.3 Kielen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa pyritään tukemaan kaikkia kieliä, jolloin yksilö kokee oman kielensä arvostetuksi ja on osa yhteisöä. Monikulttuuriset lapset puhuvat kotona muuta kieltä, ja siksi heitä pitäisi tukea kielellisesti ja vahvistaa heidän identiteettiänsä. Varhaiskasvatushenkilöstön pitää myös ottaa huomioon lapsen kulttuuriset, eettiset ja kielelliset tarpeet. Näiden asioiden huomioiminen tukee lapsen kasvua tasapainoisesti. Kun lapsella on hyvä tietoisuus kielistä, hän oppii kieltä paremmin. Aiemmin on ajateltu, että monikielisyys lisää lasten kielenkehitysongelmia. Nykyään on todistettu, että monikielisyys tukee lapsen kielen kehitystä, ja sitä pidetään rikkautena. (Opetushallitus, Monikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa, i.a.)

Kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa, hänen vanhempiensa kanssa keskustellaan äidinkielen oppimisen tärkeydestä. Varhaiskasvatuksessa lapselle tehdään VASU eli varhaiskasvatussuunnitelma, jonka varhaiskasvatushenkilöstö ja vanhemmat laativat yhdessä. Vasuun kirjoitetaan lapsen vahvuudet, voimavarat ja heikkoudet sekä tavoitteet ja tarpeet. Varhaiskasvatussuunnitelma on pedagoginen suunnitelma, jossa pyritään huomioimaan lapsi yksilönä. Varhaiskasvatushenkilöstö kertoo vanhemmille, miten lasta voi tukea kotona puhutun kielen oppimisessa ja muistuttaa vanhempia oman kotikielen tärkeydestä. Vanhempia kannustetaan puhumaan omaa kieltä lapsen kielen kehityksen vuoksi. Suomen kielen tukemiseen vanhemmat saavat ohjeita. Varhaiskasvatushenkilöstö tekee jatkuvasti yhteistyötä lapsen vanhempien kanssa. (Opetushallitus, Monikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa, i.a.)

Yksi menetelmä, jolla lapsen kielenkehitystä tuetaan, on kielivihko, jossa on sanastoa, jotta lapset harjoittelevat kotona sanaston oppimista. Kielen oppimista yritetään kehittää toiminnan, leikin ja pelien avulla. Sanastovihko kulkee lapsen mukana päiväkodin ja kodin välillä. Sanasto on kirjoitettu suomeksi ja vanhemmat voivat kirjoittaa sanoja omalla kielellään. Päiväkodissa tai perhepäivähoi-dossa lapset oppivat suomalaisia lauluja. Laulut on avattu kuviksi, ja näin lapsi oppii kuuntelemaan ja toistamaan sekä näkemään asiaa, mikä helpottaa hänen sanastonsa oppimista. (Opetushallitus, Lastenkirjat ja loruttelu päiväkodin ar-jessa, i.a.)

Varhaiskasvatuksen ja vanhempien yhteistyöstä on sovittava ja sitä pidetään hy-vin tärkeänä osana monikielisyyden kehityksen tukemisessa. Tavoitteena on saada huoltajia lukemaan ja keskustelemaan lapsille omilla kielillään. Monikieli-set kirjastot toimivat yhteistyökumppaneina varhaiskasvatuksen kanssa. Päivä-kodit käyttävät kirjastoja aktiivisesti, sillä kielivalikoima on laajentunut. Näin voi-daan lukea lapselle sama kirja omalla kielellä kotona ja suomen kielellä päiväko-dissa. Päiväkodissa pyritään kannustamaan lasta käyttämään omaa kieltä arjen tilanteissa. Lapselta voi kysyä, mikä on omena arabiaksi, tai lasta voi pyytää ker-tomaan omasta kulttuurista. Toistamalla sanan kahdella kielellä lapsi muistaa sa-nat todennäköisesti paremmin. Lapsi voi yhdistää asian tai sanan johonkin tilan-teeseen tai tunteeseen. (Opetushallitus, Lastenkirjat ja loruttelu päiväkodin ar-jessa, i.a.)

2.4 Vanhempien suhtautuminen lukemiseen ja kielen kehitykseen

Lukukeskus ry. teki vuonna 2019 selvityksen lapsille lukemisesta ja lukemisen tilanteesta Suomessa. Kysely toteutettiin sähköisenä ja puhelimitse tiedonke-ruuna. Kyselyn tarkoitus oli selvittää, miten lukukeskus voi tukea parhaiten lapsi-perheitä lapsen kielen kehityksessä. Kyselyyn vastanneista perheistä 37 prosent-tia ei lue lapsille aktiivisesti. 54 prosenttia toivoo lisätietoja neuvolasta lukemisen ja sen hyödyistä. 771 osallistujasta seitsemän ilmoitti lukemisen vauvalle paran-

tavan vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä. Hoitajat neuvoloissa huoles-
tuivat tutkimuksen tuloksista ja niiden vaikutuksista lasten kielen kehitykseen ja
vanhempien vuorovaikutukseen lasten kanssa. (Lukukeskus, i.a.)

Lukukeskus ry. alkoi jakaa vanhemmille kasseja, jotka sisältävät lastenkirjoja. Kir-
jat käännettiin myöhemmin eri kielille. Kassit jaettiin neuvoloissa. Näiden kassien
ansiosta vanhemmat alkoivat suhtautua lukemiseen myönteisemmin. (Lukukes-
kus, i.a.)

Jyväskylän yliopisto järjesti kaksi hyvin merkittävää hanketta. Ensimmäi-
sessä tutkimuksessa tutkittiin 4-luokkalaisten oppilaiden lukutaitoa. Tutkimuk-
seen osallistui 285 koulua, neljännen luokan oppilaat, vanhemmat, opettajat ja
rehtorit. Aineistoa kerättiin koetehtävissä. Tutkimuksen mukaan vanhempien
omat lukutottumukset ja asenteet vaikuttavat lapsen lukutaitoon. Ilman lukevia
vanhempia ei kasva lukevia lapsia. Kannustamalla lasta ja antamalla lapselle
malli lapsen omiin lukutottumuksiin voidaan vaikuttaa paljon. Tutkimuksessa tu-
lee ilmi, että yhä useampi suomalaisvanhempi ei pidä lukemisesta. Vanhempien
asenne on myös vaikuttanut ja periytynyt lapsiin. (Leino ym., 2016.) Toisen tutki-
mushankkeen mukaan noin 25 prosenttia vanhemmista luki lapsille ääneen. Ää-
neen lukeminen on tehokkain keino parantaa lapsen lukutottumuksia. Aineisto
kerättiin havaintomailla lapsen arjen tilanteita päiväkodissa ja päiväkodin ulko-
puolella. Kyselylomakkeen avulla kerättiin varhaiskasvatushenkilöiden ja van-
hempien havaintoja. Lapsia tutkittiin kahdessa vaiheessa: taaperoiässä ja myö-
hemmin leikki-iässä. (Lerkkanen ym., 2012).

3 LASTENKIRJALLISUUS KAKSIKIELISEN LAPSEN KIELENKEHITYKSEN TUKENA

Lastenkirjallisuuden luokittelu on erittäin vaikeaa, sillä lastenkirjoja on hyvin erilaisia. Lastenkirjat voidaan jakaa eepisiin ja laajennettuihin kuvakirjoihin. Eepisiin ei välttämättä tarvita kuvia täydentämään tarinaa, kun taas laajennettuihin lastenkirjoihin tarvitaan kuvia muodostamaan eheän kokonaisuuden. (Niemitalo-Haapola ym., 2021, s. 272.)

Lastenkirjallisuus voi vaikuttaa lapsen kehitykseen monella tavalla. Lastenkirjat kasvattavat lapsen mielikuvitusta ja innostavat lapsia oppimaan kieltä ja lisäämään tietoa maailmasta. Vanhempien omat lukutottumukset, kirjastossa käynnit, kirjojen olemassaolo lapsen huoneessa ja lapselle iltasadun lukeminen viestivät lapselle kirjojen merkityksestä ja tärkeydestä. (Lukukeskus, i.a.)

Kirsi Kunnas (2004, s. 40–53) vertailee lukemiskasvatusta taimen kasvuun. Lapsi on kuin taimi: Hänelle on annettava hyvä kasvualusta eli lukeminen aloitetaan hyvin varhain. Kohdussa lapsi tottuu vanhempiensa ääneen. Lapsen ensimmäinen äidinkieli on kosketus ja liike, jonka lapsi vastaanottaa hyväilynä ja kosketuksena. Tämä asia synnyttää lapselle ja aikuiselle mielihyvää. Siksi lukeminen ei ala aakkosten oppimisesta vaan sylistä. Taimi myös tarvitse ravintoa kasvaakseen eli monipuolista ja päivittäistä toistuvaa lukuhetkeä. Heikkilä-Halttusen (2015, s.12–16) mukaan koko perheen lukuharrastus laajentaa lapsen sanavarastoa ja auttaa lasta sosiaalisissa tilanteissa, mikä lisää hänen itsetuntemustansa. Lukuhetkien avulla koko perhe lataa akkuja. Lapsi saa kaiken huomion ilman kiirettä ja vaatimuksia. Lapsi oppii rakastamaan kirjallisuutta ja kieltä yhdessäolossa. Lapsi alkaa itse tutkia ja hakea kirjoja sekä ojentaa niitä vanhemmilleen.

3.1 Kuvakirja lastenkirjallisuuden lajina

Kuva on symboli, jonka kohtaamme jo kehityksemme varhaisessa vaiheessa (Niemitalo-Haapola, 2020, s. 272–276). Kuvakieltä on käytetty tuhansia vuosia sitten luolien seinissä. Ihminen maalasi ja kaiversi omia ajatuksia kiviseiniin. Myöhemmin sanat saivat kirjoitusmerkkejä eivätkä enää olleet kuvia. Egyptissä papyruskasvista tehtiin paperia ja kirjat olivat pitkiä sivukääröjä. Sanoja kuvattiin kuvilla. Kuvien sijasta alettiin käyttää kirjaimia. Kirjainkirjoitus ei kumonnut kuvakielen merkitystä. Käytämme kuvia nykypäivään tulkitsemaan liikennesääntöjä ja opettamaan lapsille uusia sanoja. Kuvakieli on merkittävä ilmaisun väline. (Kunnas, 1973, s. 1–14.)

Kuvakirja muodostuu kuvista ja tekstistä. Kuvakirjan symbolit ovat vuorovaikutuksessa tekstin kanssa ja muodostavat siitä yhteisen kokonaisuuden. Lukuhetkellä vanhempi osoittaa ja sanoittaa kuvaa, joillain lapsi oppii näkemään ja ymmärtämään kuvan merkityksen. (Niemitalo-Haapola, 2020, s. 545–546.) Kuvakirja avaa pienelle lapselle portin satuun, tietoon ja seikkailuun. Kuvakirjan avulla lapsi valmennetaan kohtamaan oma arjessa olevia asioita sekä ilmiöitä. Lapsi peilaa omia kokemuksia ja tunteita ja oppii tällä tavalla uusia taitoja kuten vuorovaikutustaitoja. Lukuhetket vahvistavat lapsen itsetuntemusta. (Opetushallitus, Lastenkirjat ja loruttelu päiväkodin arjessa, i.a.)

Kuvakirjojen avulla voidaan helpottaa lasta käsittelemään omia tunnetiloja ja tarjoamaan mahdollisuuden työstää haastavia asioita keskustellen. Tunnekasvatus kuvakirjojen avulla voi auttaa lapsia ymmärtämään ja käsittelemään sekä samaisumaan vaikeita tunnetiloja. (Opetushallitus, Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarina kuvin ja sanoin, i.a.)

3.2 Lastenkirjallisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa lukuhetki on suunniteltua ja ohjattua toimintaa, ja myös kirjojen selailu on jokapäiväistä ajanviettoa. Ääneen lukeminen on säännöllistä toimintaa useana viikonpäivänä. Lukuhetken ryhmät pyritään jakamaan viiteen

tai kuuteen lapseen. Varhaiskasvatusopettaja tutustuu kirjaan ja teemaan ennen äänen lukemista lapsille. Kirjoja luetaan lapsille useampia kertoja. Kertauksen ja kuvien esittäminen auttaa eri tasoisia lapsia ymmärtämään tarinan kulkua. Lapsella on oikeus kysyä, kommentoida ja ihmetellä kirjan sisältöä ääneen. Lapset voivat keskenään kertoa kirjasta tai lukea toisilleen kirjaa. (Opetushallitus, Lastenkirjat ja loruttelu päiväkodin arjessa, i.a.)

Kun kirjat on suunniteltu lapsille sopiviksi ja saatavuus on lelujen joukossa, lapsen saa innostumaan lukemisesta ja kirjoista keskustelemisesta. Osassa päiväkodeista on lukuteltoa tai -nurkka jossain rauhoittavassa tilassa. (Opetushallitus, Sana hallussa, i.a.)

3.3 Moninaisuus lastenkirjallisuudessa

Moninaisuudelle ei ole yhtä tarkkaa määritelmää, sillä se on hyvin laaja käsite. Määritelmä riippuu hyvinkin paljon ihmisestä ja siitä, millä tavalla hän tulkitsee moninaisuuden. Moninaisuudella tarkoitetaan kaikkia piirteitä, jotka tekevät ihmisestä muista poikkeavan: esimerkiksi koulutus, sosiaalinen tausta, kulttuuri ja kieli. (Opetushallitus, 2021, s.103–105.)

Opetushallituksen opettajille laatimassa oppaassa tutkija Jaana Pesonen kertoo, että moninaisuuden esiintyminen lastenkirjoissa herättää lapsen huomiota. Lapsi kiinnostuu erilaisesta kulttuurista, uskonnosta ja kielestä. Moninaisuuden esiintyminen lastenkirjoissa lisää lasten ymmärrystä eri ihmisiä kohtaan. Monikieliselä lapselle moninaisuuden esille tuominen auttaa lasta samaistumaan ja vahvistamaan hänen kaksikielisyytensä tai monikielisyytensä identiteettiä. Tästä syystä kirjan tekijöiden olisi hyvä pohtia, miten monikielisyys ja moninaisuus tuodaan esille lastenkirjoissa. (Opetushallitus, 2021, s.103–105.)

Moninaisuuden kuvaamisessa voi syntyä erilaisia haasteita lastenkirjoissa. Joissain lastenkirjoissa moninaisuuden kuvaaminen jää pinnalliseksi, jolloin stereotyyppia eri kulttuuria tai vammaisuutta tai seksuaalisuuden suuntautumista kohtaan vahvistu. Pesonen mukaan kirjailijan olisi hyvä pohtia, millä tavalla hän esittää

moninaisuutta teoksessaan. Kirjailijan haasteena on valta-asetelma, kuka kertoo ja kenen näkökulmasta ja ketkä ovat tavallisia ja epätavallisia tai poikkeavia tarinassa. (Opetushallitus, 2021, s. 103–105.)

3.4 Ennakkoluulot ja stereotyyppiä lastenkirjallisuudessa

Ennakkoluulo tarkoittaa käsitystä, joka syntyy esimerkiksi ihmisestä tai kulttuurista. Ennakkoluulo syntyy esimerkiksi mediasta, huhuista ja opetetusta asioista. Jokaisella ihmisellä on ennakkoluuloja tiettyyn asiaan tai ihmiseen tai kulttuuriin. Usein ennakkoluulot eivät pidä paikkaansa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2020) Ennakkoluuloja syntyy kirjoista, jotka käsittelevät monikulttuurillisuutta. Monille ihmisille on syntynyt vääränlainen kuva tietyistä kansaryhmistä esimerkiksi pelkän median vääristetystä kuvalla. (Opetushallitus, 2021, s.103–105.)

Stereotypia tarkoittaa mielipidettä kansaa tai yksilöä kohtaa. Stereotypia näkyy usein lastenkirjallisuudessa myönteisenä ja kielteisenä kuvana. Lukija saattaa jäädä yksin vailla yhdenvertaista kuvan antamista. Kirjailijoiden ja kielenasiantuntijoiden on hyvä huomioida, miten asioita esitetään, sillä se altistaa lukijaa rasismille hyvin herkästi. (Mannerheimin lasten suojeluliitto, i.a.).

4 LAPSEN KUVAKIRJAN TOTEUTUS

Kaksikielinen kuvakirja sisältää 58 sivua, joista 11 sivua on juonta ja 31 sivua tunteiden ja asioiden nimeämistä. Juonisivuissa kuva ja teksti ovat suhteessa toisiinsa eli kertovat tarinaa. Kuvakirjan korkeus on 175 mm ja leveys 175 mm. Teksti on aseteltu kuvan viereen omalle tyhjälle vaaleansiniselle taustalle. Tekstit suomi-arabia ovat allekkain. Kaksikielinen kuvakirja on julkaistu omakustanteena. Kirjan voi tilata pahvisena tai sähköisenä kirjana.

Akramin päivä on kirjasarjan ensimmäinen kuvakirja, joka kertoo monikulttuurisen taaperoikäisen pojan päivän kulusta. Akramin päivä alkaa, kun äiti tulee herättämään ja päivä päättyy perheen yhteiseen lukuhetkeen. Kirja on täynnä pikkupojan päivään liittyviä arkisia toimintoja, joihin liittyvät tutut esineet. Kirjassa esimerkiksi Akram pesee aamuin illoin hampaat ja käyttää hammasharjaa ja -tahnaa. Kirjassa on myös arkeen liittyviä kysymyksiä, jotka opettavat lasta olemaan kuuntelija ja keskustelija. Lisäksi kirjassa on käsitelty erikseen tunteisiin liittyviä kuvia ja sanoja, joiden avulla opetellaan tunteita. Sanoja voi opetella näkemällä kuvan ja tekstin samalla sivulla kahdella kielellä.

Akramin päivä -kuvakirjan käsikirjoitus syntyi tämän opinnäytetyöprosessin aikana, ja kirja on kirjoitettu ja julkaistu arabian kielellä. Kirja on käännetty opinnäytetyöprosessin aikana myös muille kielille. Arabiankielisestä kirjasta on luovutettu vapaakappale Kansalliskirjastolle. Vapaakappale on saatavilla digitaalisista koelmista. Käsikirjoituksen laatimisen aikana opinnäytetyöprosessissa syntyi ajatus kaksikielisen version kehittämistä ja opinnäytetyön aiheen rajaamisesta kaksikielisen suomi-arabia kuvakirjan käsittelyyn. Kirjasta julkaistaan myöhemmin myös englanti-arabia-versio.

4.1 Aiheen ideointi

Monikieliset perheet kaipaavat tukea lapsen kaksikielisyyteen. (Pesonen, 2021) Moninaisuuden ja monikielisyyden esiintuominen lastenkirjoissa vahvistaa kielel-

listä hyvinvointia ja kielimaisemaa. Perheen yhteiset lukuhetket tukevat kielen oppimista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2017, s. 20–23.) Tästä tarpeesta sain idean opinnäytetyöhöni, jonka tarkoituksena on tehdä kaksikielinen lasten kuvakirja.

Opinnäytetyöprosessi alkoi keväällä 2020. Halusin tehdä lasten kuvakirjan, jossa säilytän kaikki havaintoni ongelmakohteesta, ilman osien poistoja tai muokkausta kustantajan tahosta. Seuraavaksi lähdin perehtymään, miten lasten kirjoja tehdään ja mitä asioita tarvitaan, kun kirjoja julkaistaan.

Sisällön ideoinnissa käytin apuna Haapalan ym. (2016, s. 345) esittelemää minuuttimenetelmää, jossa minuutin aikana kirjataan ylös, mitä kaikkea annetusta aiheesta tulee mieleen sekä asioimistulkki-kollegoiden näkemyksiä monikielisten perheiden haasteista. Näitä kokemuksia keräsin Whatsapp-sovelluksen kautta. Työelämästä minulla oli henkilökohtainen kokemus siitä, millaisissa asioissa lapset tarvitsevat kielellistä tukea. Nämä asiat liittyvät lapsen arkeen eli kaikkeen siihen, mitä arjessa puuhataan, nähdään, koetaan ja nimetään. Tunteet, värit, lelut, ruuat ja harrastukset ovat osittain lapsille tuntemattomia tai ne osataan muilla kielillä kuin suomen tai arabian kielellä. Nämä päätin ottaa mukaan kuvakirjaan, jossa kuvataan lapsen arkea.

Opinnäytetyöni päätavoite oli kirjoittaa lasten kuvakirja monikielisille ja moninaisille perheille. Tavoitteena on tarjota lukijoille kaksikielinen kuvakirja, joka mahdollistaa kielen oppimisen ja luo vanhempien ja lapsien kesken laadukasta yhteistä aikaa. Kirjan pitää olla helposti saatavilla myös epidemian tai sairastumisen aikana ja siksi lähdin tutustumaan E-kirjojen julkaisumahdollisuuksiin. Tavoitteeni täyttämiseen minun piti tutkia ja alle kouluikäisille suunnattuun lastenkirjallisuuteen. Perehtymisen jälkeen kirjoitin itselleni erilaisia havaintoja moniaisuuden ja monikielisyyden esiintymisestä kirjoissa. Lastenkirjallisuudessa on hyvä ottaa huomioon monikielisuus ja moninaisuus sekä niiden vaikutus lapsen kielen kehitykseen ja identiteettiin, sillä se vaikuttaa suuresti lastenkulttuuriin. Toinen havainto lapsen kielen- ja fyysinen kehitys sekä lastenkirjallisuus on vaikea määrittellä. Heinämäki (2000, s. 12) mukaan kielen kehitys on yksilöllistä. Tästä syystä minusta on omituista ajatella, että lastenkirjallisuudelle on asetettu ikäraja.

Kirjan tekstilajiksi valitsemiseen käytin apuna Särmä (2016, s. 338) kuvaavan tekstilajin, sillä se antaa käsityksen kirjan päähahmosta, kulttuurista ja paikasta. Kuvaavassa tekstissä käytetään paljon adjektiiveja ja kuvailevia verbejä. Verbien tarkoitus kirjassa on kuvata lapsen aktiivista toimintaa. Kirjoittamani kirja on suunnattu alle kouluikäisille lapsille, vanhemmille, varhaiskasvatuksen asiantuntijoille ja lastenkirjojen tekijöille. Halusin valita kirjaani sellaisen aihepiirin, joka tavoittaisi mahdollisimman laajan lukijajoukon.

Pesosen (Opetushallitus, 2021) mukaan alle kouluikäiset lapset ovat kiinnostuneita oppimaan uusia sanoja ja lähestymään ulkomaailmaa. Omassa kirjoitustyössäni aiheen valintaan ja kirjassa käytettyyn kieleen vaikutti vahvasti valitsemani kohderyhmä. Kirjassa käyttämälläni kielellä pyrin ottamaan huomioon sen, että en ali- tai yliarvioi kohderyhmän kieliosaamista. Tämä tarkoitti sitä, että yritin välttää sellaisia aiheita tai ilmaisuja, jotka olisivat kohderyhmälle liian haastavia ja pyrin pitämään sanaston ja teemat sellaisina, että kohderyhmään kuuluvat motivoituisivat kuuntelemaan ja lukemaan kirjaa yhdessä vanhempiansa kanssa.

4.2 Sisällön suunnittelu ja rajaus

Ideointivaiheen jälkeen aihe eli alle kouluikäisen arki oli valittu ja piti alkaa suunnitella tarkemmin, mitkä ovat aiheen keskeiset asiat ja mitä aiheeseen liittyy. Mitä kaikkea liittyy alle kouluikäisen arkipäivään? Jos tekstistä puuttuu tärkeitä asioita lapsen arjesta, lapsi ei välttämättä jaksa kiinnostua kirjasta. Tekstissä olen pyrkinyt syventymään lapsen arkeen. Kirja ei kuitenkaan ole luettelomaista tai pitkää tylsää tekstiä.

Aiheen ideoinnin ja näkökulman valitsemisen jälkeen aloitin tekstin sisällön suunnittelun. Käytin apuna havaintojani, kokemuksiani ja lasten tutkimuksista poimituja olennaisia tuloksia, joita sovelsin tekstin sisällön suunnittelussa. Tutkimuksia ja lähteitä oli paljon, joten keskityin samanlaisiin tuloksiin. Pidin kirjoittaessa koko ajan mielessä kohderyhmän eli alle kouluikäiset lapset. Pyrin miettimään, millaisiin asioihin sen ikäinen pystyy samaistumaan. Tekstin suunnittelussa käytin apukysymyksiä kuten kenelle, kuka, mitä, ketkä, miten asia esitetään ja millainen se

on. Järjestin ajatuksiani listauksella, ajatuskartalla ja aikajanalla. Word-tiedostossa listasin havaintojani ja tutkimuksien olennaisia asioita, joita oli muun muassa katsominen, lukeminen, asioiden ja esineiden nimeäminen, tunteet ja niiden ilmaisu, keskusteleminen ja kysyminen, arki ja kotityöt, miten innostetaan lasta lukemaan ja kaksikielisyyden vahvistaminen ja tekstityyli. Kaikkien olennaisten asioiden listauksen jälkeen koetin muodostaa niistä kokonaisuuden. Käytin apuna Särnä kirja (2016) valitsemaan kirjan kertoja. Kaikkitietävä kertoja tarkoittaa hän-kertoja, joka tietää kaiken henkilöiden ajatukset, että ulkopuolisesti kuvattut asiat. Hän-kertoja liikkuu kirjan nykyhetkessä ja menneisyydessä sekä tulevaisuudessa. Valitsin kirjaan kaikkitietävän kertojan, koska kirjassani kertoja ei osallistu henkilöihahmona tapahtumiin. Kaikkitietävä kertoja on yleinen valinta kuvakirjojen kirjoittaessa, sillä heitä pidetään luotettavina.

4.2.1 Kuvitus

Löysin kuvittajan ja hänen kanssaan aloitimme yhteistyön. Kirjan kuvituksen suunnittelin tarkasti. Kirjahahmon kasvot kertovat tarinaa tai myös voimme sanoa, että tarina näkyy hahmon kasvoissa. Lapset arvioivat kirjaa kannen ja värien perusteella, ja sitä samaa me aikuisetkin teemme jossain määrin. Kirjan kuvitus saa pienen lukijan ymmärtämään kirjan sisällön ja luo lapselle tarpeen ja halun lukea kirjaa. Miten taaperoikäistä kuvaavalla kuvituskuvalla voidaan kertoa taaperon persoonasta. Lapsen katse rekisteröi moninaisia vihjeitä; värejä, yksityiskohtia, muotoja – joita lapsi yhdistää omaan kokemukseen. Akram on hyvin iloinen pikku poika. Lapsi tulkitse piirroksen sen ominaisuuden pohjalta.

4.2.2 Hahmojen suunnittelu

Minulla oli hyvin tarkat ohjeet kuvittajalle minkä näköiseksi halusin kirjan päähahmon ja sivuhahmot. Kirja myydään kaksikieliselle perheelle, joten värejä ja erilaisuutta pitäisi näkyä jokaisessa aukeamassa. Akramin perheen lisäksi päiväkodissa tuon esiin monikulttuurillisuutta. Varmisti esimerkiksi kiinalaisilta kollegoilta, onko hiekkalaatikossa leikkiminen sallittua ja miten kiinalaiset suhtautuvat siihen.

Kuva 1. Luonnos Akramista.

4.2.3 Värimaailma

Halusin luoda kuvakirjan, jossa on leikkisä ja iloinen tunnelma. Valitsin kirjan värit psykologisten merkityksien mukaan. Kirjassa paljon vihreää, koska se merkitsee kasvua, taivoa, rauhaa, elämänilo ja tulevaisuutta. Keltainen on taas kunnian, onnen ja huomion väri.

Raikkaat värit kuvaavat tässä kirjassa monikulttuurisuutta ja monikielisyyttä. Jokaisella värillä on ollut tehtävä ja merkitys tässä kuvakirjassa.

Kuva 2. Akramin päivä -kirjan väripaletti.

4.2.4 Typografia

Kirja taitetaan tarpeeksi ilmavasti ja tekstille varataan marginaalit. Yhdelle sivulle tulee yksi kuva ja teksti sijoitetaan omalle sivulle ilmavasti. Tekstin typografia on yksinkertainen ja selkeä leipäteksti. Hahmotuksen kannalta suunnitellaan rivien alku ja loppu. Rivivälin ja kirjainkoon tulee olla tarpeeksi suuria ja kirjaintyyppinä käytetään helppolukuista kirjaintyyppiä kuten Arial tai Times New Roman. Kuvien käyttö havainnollistaa lapselle tarinan. Kuvien tarkoitus on kertoa samaa viestiä kuin tekstissä ja auttavat ymmärtämään tarinan kulkua.

4.3 Varsinainen kirjoittaminen arabian kielellä

Kirjoitin ensin arabiankielisen luonnoksen ja muokkasin tekstiä moneen kertaan. En halunnut jäädä jumittumaan yksittäiseen kohtaan. Kirjoitin ja palasin seuraavana päivänä muokkaamaan joitakin lauseita. Rungon luomisessa sai olla keskeneräistä tekstiä, josta aloin hahmotella tekstin perusideaa ja tekstin alkua, aikajärjestystä ja lopetusta. En keskittynyt tässä vaiheessa yksittäisiin sanavalintoihin. Tekstin jättäminen hetkeksi hautumaan auttoi kirjoittamisprosessissa ja palattaessa tekstiin oivalsin ja muokkasin ideoita, jotka eivät suunnitelmavaiheessa tulleet minun mieleeni. Asiaa helpotti tietokoneella kirjoittaminen, jolloin pystyin tekemään pieniä ja suuria muutoksia vaivattomasti.

Kirjoittamiseen liittyy aina haasteita, joilta en voinut välttyä. Blokki eli kirjoittamisesta tai -katkos on tavallinen asia. Blokin syy oli, että yritin liikaa tuottaa oikeakielistä tekstiä, vaikka minun olisi pitänyt keskittyä sisältöön. Epäonnistumisen pelko oli minun toinen ongelman aiheuttaja. Pelkäsin muiden palautetta kirjasta. Kolmas ongelma oli itesesensuuri eli onko olemassa asioita, joista ei ole sopivaa kirjoittaa. Monissa länsimaisissa lastenkirjoissa, joihin tutustuin, nainen oli kuvattu kotiäitinä ja isän rooli oli pikemminkin käydä töissä kodin ulkopuolella ja hänen rooliaan kotiaskareissa ei juurikaan kuvattu. Neuvolassa usein kysytään Lähi-Idästä tulleilta äideiltä, auttaako mies kotona ja huolehtiiko hän lapsesta yhtä paljon. Näkemykseni mukaan tällainen stereotypia on leimautunut moniin Lähi-Idästä lähtöisin oleviin miehiin. Minun kirjoittamiseni vaiheessa halusin kertoa

isästä, joka on läsnä perhe-elämässä ja joka osallistuu kodin askareisiin. Kirjoittamassani kirjassa isä osallistuu muun muassa lastenhoitoon tai vaikkapa pöydän kattamiseen sekä yhteisiin satuhetkiin. Kun arabiankielinen versio oli valmis, päätin julkaista kirjan arabiankielisenä omakustanteena ennen kaksikielisen version syntyä.

Kirjan nimellä on tärkeä tehtävä houkutella lukijaa ostamaan kirja. Otsikko voi olla myös vitsi tai kysymys, mutta koska kirja on kirjoitettu lapselle, yritin tiivistää kirjan nimeen olennaisia ajatuksia. Myös kirjan aloitus ja lopetus ovat tärkeitä kohtia kirjan lukemisessa. Kirjan aloituksessa menin suoraan asiaan, miten lapsen päivä alkaa ja mitä se sisältää. Lopetustyytlejä on monta, itse valitsin niin sanotun veitsellä leikkaamislopetuksen ”Vanhemmat lukevat Akramille iltasadun...”. Kappalejakoa en tarvinnut. Jokaisella aukeamalla on 2–3 lausetta ja kysymys, niitä ei tarvitse jaotella erikseen. Tämä lisäsi mielestäni selkeyttä.

4.4 Kuvakirjan suomentaminen

Käännösprosessia helpotti, että lähdetekstin kirjoittajana tunsin lähdetekstin ja olin jo pohtinut kohderyhmää sekä lähdetekstissä tekemiäni ratkaisuja. Opinnäytetyöprosessissani sovelsin tulkkioipintojeni aikana oppimia käännösteorioita ja käännösstrategioita. Tiittulan (2014, s. 28–29) mukaan kääntäjällä on oltava teoriapohja, jolla hän voi perustella käännöksessä tekemiään ratkaisuja. Teoria antaa kääntäjälle myös selitysmalleja, jotta kääntäjä pystyisi ratkaisemaan eteen tulevia käännösongelmia. Valitsin käännösteoriaksi Skoposteorian, jonka mukaan kääntämisessä tärkeintä on se, että kääntäjä huomioi ensisijaisesti sen, mikä on käännöksen tarkoitus eli funktio. (Vehmas-Lehto, 2002, s. 92.) Kotouttavassa käännösstrategiassa kääntäjä sopeuttaa lähdetekstin kohdekulttuuriin. Tuolloin hän lisäksi noudattaa kohdekielen normeja. Kun taas käännökseen jää lähdekielen muotoja ja ilmauksia, on kyse vieraannuttamisesta. (Tiittula 2014, s. 6.) Pragmaattisissa adaptaatioissa kääntäjän on muokattava lähdetekstiä niin, että se sopisi kohdekulttuuriin sekä kohdekieleen. Syynä on se, että kohdekielessä ei ole suoraa vastinetta tietyille käsitteille. Käsitteet eivät myöskään sovi

kohdekuulttuuriin. Näin ollen kääntäjän on turvauduttava erilaisiin ratkaisuihin pyrkimässään tuottamaan käännöksen, joka olisi hyväksyttävä ja luonteva lukijalle. (Vehmas-Lehto 2002, s. 99–100.)

Kääntäessäni käytin kotouttavaa käännösstrategiaa sekä pragmaattisia adaptatioita. Pyrkimykseni oli tehdä käännös, joka sopii suomalaiseen kohderyhmään, -kieleen ja -kuulttuuriin. Pyrin kääntämään lähdetekstin niin, että suomenkielinen lukija tuntee tulevansa arvostetuksi ja että teksti on kirjoitettu hänelle. Kiinnitin myös huomiota siihen, että kohderyhmiä on itse asiassa kaksi ja ne ovat lisäksi hyvin erilaisia: lapsi, joka katsoo ja kuuntelee tarinaa sekä aikuinen, joka lukee ja osoittaa kuvia lukemisen aikana.

Oittisen mukaan (2020, s. 3) kuvakirjojen kääntäminen ei ole ainoastaan alkupe-
räisen tekstin toistamista toiselle kielelle. Kuvakirjat ovat kulttuurisidonnaisia ja niiden kääntäminen vaatii lähdetekstin ja kohdetekstin kulttuurin tarkkaa tuntemusta. Kääntäjä tuo mukanaan myös omat kokemuksensa ja ajatuksensa sekä omat lukukokemuksensa. Oittinen korostaa, että kuvakirjaa käännettäessä käännöksessä saattaa näkyä kääntäjän omia kokemuksia lapsuudesta. Jos kääntäjällä on ikäviä kokemuksia lapsuudessa, kääntäjä saattaa tuoda niitä esiin käännöksessä.

Lähtötekstin kirjoittajana ymmärrän hyvin, että kuvakirjan kuvat ja tekstit ovat vuorovaikutussuhteessa. Yhdessä ne kertovat tarkalleen samaa tarinaa ja täydentävät toisiaan, jotta tarina ymmärretään hyvin. Tekemässäni kaksikielisessä kuvakirjassa kuvien käytön tarkoitus oli välttää paljoa tekstiä ja kertoa asioista myös kuvin. Samalla kuvien tarkoitus oli lisätä kirjaan tunnelmaa ja syventää lapsen päivänselkeyteen liittyvää juonta.

Ensimmäinen käännökseen liittyvä ratkaisu oli tehtävä ennen arabiankielisen version julkaisemista, sillä pidin koko ajan mielessäni, että kirjasta tulisi myös kaksikielinen versio. Oli päätettävä kirjan nimestä ja siitä, että se kuvaa niin arabiaksi kuin suomeksikin samaa asiaa. Kirjan nimeksi valitsin "يوميات أكرم". Kirjan nimen voi suomentaa joko Akramin päivä tai Akramin päiväkirja. Kirjan nimi on tekstin

keskeinen ajatus. Mietin, kumpi nimi toimii paremmin molemmissa kielissä. Akramin päiväkirja olisi saattanut tuoda mieleen sen, että Akram itse kirjoittaa omista päivistään päiväkirjaa. Siksi päädyin valitsemaan kirjan nimeksi Akramin päivä, joka kuvaa yhden päivän tapahtumia.

Käännöstyön aikana muokkasin joitakin arabiankielisiä lauseita ja poistin kuvia kaksikielisessä kirjassa verrattuna pohjana olleeseen arabiankieliseen kuvakirjaan. Syy siihen oli kaksikielisen teksti esiintyvyys kirjassa, jotta saa kokonaisuuden sopeutumaan keskenään. En halunnut aiheuttaa hämmennystä lapselle. Arabiankieliset sanat on haettu verkkotietokannoista, jotka ammattikäöntäjät ja kielitutkijat käyttävät. Seuraavaksi annan esimerkkejä haasteellista kohdista ja perustelen valintojani.

Esimerkki 1:

Heti ensimmäisellä sivulla kuvaan, miltä Akramista tuntuu, kun äiti herättää. Arabiankielisessä kuvakirjassa lause alkaa ”أكرم يشعر بالسادة” suoraan käännettynä ”Akram tuntee ilon”, mutta suomensi ”Akram on iloinen”. Tämä suomennos vaikutti yksinkertaisemmalta. Muokkasin tämän perusteella arabiakielisen lauseen eli poistin lauseesta sanan ”tuntea”. Tunneverbi ”الحال” lause Akram iloitsee ”أكرم سعيد”. Tunneverbiä käytettäessä merkityksessä korostuu tunteen kesto eli Akram on koko ajan iloinen. sivulause, joka auttaa lukijaa ymmärtämään, mistä Akram iloitsee juuri nyt. eli siitä, kun äiti herättää hänet joka aamu. Jotta merkitys säilyy tunneverbin ympärillä, tarvitaan sivulauseen, joka saa lukijan ymmärtämään ”mistä Akram iloitsee nyt nykyhetkellä” eli kun äiti herättää häntä joka aamu.

Esimerkki 2:

Kirjan kolmannella sivulla luetellaan erilaisia herkkuja ja yksi niistä on puuro. Arabialaisessa kulttuurissa on erilaisia puuroja ja nimitykset ovat hyvin erilaiset. Puuro voi olla jälkiruoka, pääruoka, sururuoka eli ruoka, joka tarjotaan hautajaisissa ja juhlapyhinä tai voimaruoka, jonka avulla hoidetaan erilaisia sairauksia sairauksia ravinnon kautta. Monissa verkkotietokannossa puuro oli käännetty keitoksi, epäilen, että syy tähän liittyy ruoan tarjoilutapaan esimerkiksi syvältä lautaselta. Almaany:n (i.a.) mukaan puuro tarkoittaa ”بِصَارَةَ؛ بِلِيلَةَ؛ ثَرِيدَ؛ دَشِيشَ؛ عَصِيدَةَ”. Bisara ”بِصَارَةَ”, balila ”بِلِيلَةَ”, tashreeb ”دَشِيشَ” ja thereed ”ثَرِيدَ” ovat papukeittoja,

jotka syödään naan-leivän kanssa. Määritelmän mukaan sopivin vastine oli Aseeda ”عَصيدة”, koska valmistustapa ja ruoka-aineet olivat samoja. Määritelmän lisäksi oli kiinnitettävä huomioon, että vastine on ymmärrettävä kaikille arabialaisille lukijoille eli ilmaistu standardi arabialla.

Puuro	Valmistetaan viljasta ja keitetään vedellä tai maidolla, josta syntyy pak-sua seosta.	عَصيدة
-------	---	--------

Esimerkki 3:

Kirjan kohdassa, jossa isä auttaa Akramia peseytymään, osoitan kysymyksen lukijalle: ”Löydätkö kuvasta...” Suomenoksessa käytin käsitettä kumiankka, mutta kaksikielisessä ja arabiakielisessä kuvakirjassa käytin sanan ankka ”بطة”. Arabi-ankielinen vastine oli minusta vaikea lapselle ja eri varianteissa kumiankka ”بطة مطاطية” voi olla haastava ymmärtää. Kääntäessä tasapaino ja lukijoiden huomioi-minen on tärkeä tekijä kirjoittamisprosessissa ja käännöksessä.

Esimerkki 4:

Sivulla, jossa nimetään leluja, on tarkoitus esitellä kaikki kirjassa esiintyvät lelut. Nallekarhu ”teddy bear” tarkoittaa lelua, joka on valmistettu turkiskankaasta eli karvakankaasta. Tämän yksikertaisen sana vastineen löytäminen oli haastavaa. Jos käytän suorakäännöstä ”دب دوب”. Tämä vastine saattaa aiheuttaa väärinkäsi-tyksiä. Suorakäännöstä käytetään haukkumasanana, joka tarkoittaa laiskaa tai läskiä. Osa kääntäjistä on käyttänyt vastinetta nukke, mutta minusta se ei kuu-lostaa järkevältä, koska nukke muistuttaa enemmän ihmishahmoa kuin pehmeän-tuntuista eläinhahmoa.

4.5 Viimeistely ja julkaisu

Kun palaute oli saatu, lähetin arabiankielisen käsikirjoituksen arabiankielen asi-antuntijalle ja vielä suomenkielisen käännöksen suomenkielentarkistajalle. Tieto-koneen oikolukuohjelmaan ja Internetistä löytyviin oikolukuohjelmiin en luottanut

ja myös kun sain tekstiä takaisin oikolukijalta, käsikirjoituksessa oli virheitä. Tekstini on tällä hetkellä viimeistelyvaiheessa. Ennen julkaisemista käsikirjoitus pitää lukea monta kerta läpi ja tarkistaa vielä kerran, eteneekö teksti sujuvasti. Tekstin fontti ja tekijätiedot sekä rivit tarkistan ennen julkaisua.

Kirjan julkaisemiseen tarvitsen ISBN koodia eli kirjojen kansavälistä standarditunnusta. ISBN koodin hakeminen julkaisulle on ilmaista ja se tapahtuu täyttämällä ISBN-hakulomake verkkosivulta kansalliskirjasto. Suomen ISBN-Keskus myönsi minun julkaisulleni ISBN- tunnuksen 04.03.2021.

Liityin kirjallisuuden tekijäoikeusjärjestöön suojatakseni kirjani. Tekijäoikeus on laissa määritetty, joka koskee kirjallista ja taiteellista teosta. Tekijäoikeus syntyy kirjan luomisvaiheessa ja asiaa ei tarvitse erikseen rekisteröidä. Kirjallisuudessa se tarkoittaa, että sen syntyy kirjailijalle ja kääntäjälle eli minun kohdallani molemmissa. Tekijäoikeus suojaa minun omaperäistä ilmaisumuotoani eikä ideaa tai juonta.

Toukokuun 2022 julkaisen kaksikielisen Akramin päivän alustavasti e-kirjana, ja Amazonista on mahdollista tilata fyysistä painettua kirja. Amazon Kindle ja Book Store antaa kirjantekijöille ja kirjailijoille mahdollisuuden julkaista itse e-kirjoja ja painettuja kirjoja. Myyntituloista Amazon ja Book Store perii 30 prosenttia. Arabi-ankielinen e-kuvakirja löytyy Rakuten Kobo eReader kaupasta.

5 POHDINTA

Tämän kehittämispainotteisen opinnäytetyön myötä opin ymmärtämään lapsen kielellistä kehitystä paremmin ja kuinka tärkeää on lapsen monikielisyyden ja moninaisuuden esiintuominen lasten kirjallisuudessa ja huomioiminen varhaiskasvatuksessa sekä yhteiskunnassa, sillä se edistää kielellistä hyvinvointia. Opin myös lisää lastenkirjallisuuden kääntämisestä ja perehdyin syvemmin kirjan kääntämiseen prosessin aikana.

Kehittämispainotteisen opinnäytetyön prosessi ja kulku voi vaihdella hyvin paljon. Itselläni prosessi alkoi itse tuotoksesta eli kirjasta ja sen tekemisestä sekä työkentelyn etenemisen dokumentoinnista opinnäytetyön raporttiosuutta varten. Jos nyt arvioin prosessia voisi varsinaisen opinnäytetyön raporttiosuuden erityisesti teoriaosan kirjoittaminen olla se kohta, josta aloittaisin, koska se tukisi myös itse kirjan kirjoittamista ja kääntämistä. Haastavin kohta itselleni oli opinnäytetyön raportin kirjoittaminen, koska aihe on laaja ja rajaaminen haastavaa. Asettamani tavoite, kuvakirjan tekeminen, toteutui hyvin, ja olen hyvin ylpeä siitä. Äänikirjan ominaisuus jäi pois minusta riippumattomista syistä, mutta lukija voi hyödyntää laitteissa olevaa lukijaa.

Lasten kuvakirjalle syntyi myös jatkokehitysideoita. Kirjaa voidaan käyttää varhaiskasvatuksessa kielen kehitysvälineenä. Samalla lapset oppivat sekä suomea että arabiaa sekä ymmärtävät moninaisuuden merkityksen, mikä edistää myös lasten hyvinvointia ja voi samalla muuttaa erilaisia kulttuurisia ja kielellisiä ennakkoluuloja niin lasten kuin aikuistenkin keskuudessa. Kuvakirja on hyödyllinen asiointitulkeille ja varhaiskasvatuksen asiantuntijoille. Kuvakirjassa pyrkisin käyttämään neuvolan kielitesteissä kysytyjä asioita yhdistämään tarinan kulkuun ja asioiden nimeämisen kautta. Toivon kovasti, että kuvakirja käännettäisiin monelle kielelle, jotta autan monikielisiä tai kaksikielisiä perheitä. Tällä hetkellä suunnitellen kollegani kanssa kuvakirjan kääntämistä myös ukrainan kielelle. Koodaan pelisovellus kirjan aiheesta.

LÄHTEET

- Aivoliitto. (i.a.). *Ääneen lukeminen on rakkautta*. Saatavilla 9.3.2021
<https://www.aivoliitto.fi/verraton/lapsuus/aaneen-lukeminen-on-rakkautta#a50d8468>
- Erasmie, T., & Rutanen, M. (1969). *Lapsen kielellinen kehitys: Johdatus lapsen kielen psykologiaan*. Weilin+Göös.
- Haapala, V., Hellström, I., Kantola, J., Kaseva, T., Korhonen, R., Kärki, H., Torkki, J. (2016). *Särmä: Suomen kieli ja kirjallisuus. Uudistetun laitoksen 1. p.* Otava.
- Hassinen, S. (2005). *Lapsesta kasvaa kaksikielinen*. Finn Lectura.
- Heikkilä-Halttunen, P. (2004). *Matka mielikuvitukseen: Lasten ja nuortenkirjailijat kertovat teostensa taustoista*. Tammi.
- Heikkilä-Halttunen, P. & Ekebom, T. (2015). *Lue lapselle! Opas lasten kirjallisuuskasvatukseen* (1. p.). Atena.
- Heinämäki, L. (2000). *Varhaiserityiskasvatus lapsen arjessa*. Tammi.
- Kotimaisten kielten keskus. (10.03.2022). *Toiminta taloussuunnitelma 2015–2018. Toimintaympäristö*. [Opas]. <https://www.kotus.fi/files/2558/tts2015-2018.pdf>
- Kotus (2018). Kotimaisten kielten keskus. *Toiminta- ja taloussuunnitelma. Toimintaympäristö*. [Opas]. <https://www.kotus.fi/files/2558/tts2015-2018.pdf>
- Kunnas, K. & Kelfkens, K. (1973). *Kirjoittaminen*. WSOY.
- Kunnas, K. & Rönns, C. (2004). *Tapahtui Tiitiäisen maassa*. WSOY.
- L 1086/2003. Saamen kielilaki 15.12.2003/1086. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20031086>
- L 359/2015. Viittomakielilaki 359/2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150359>
- L 423/2003. Kielilaki 6.6.2003/423. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423>

- Leino, K. & Nissanen, E. Puhakka & J. Rautoputo 2017. *Lukutaito luodaan yhdessä: kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus* (PIRS 2016). Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos. <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/pirls/PIRLS2016RAPORTTI.pdf/view>
- Lerkkanen, M.-K., Kiuru, N., Pakarinen, E., Viljaranta, J., Poikkeus, A., Rasku-
Puttonen, H., Nurmi, J.-E. (2012). *The role of teaching practices in the development of children's interest in reading and mathematics in kindergarten*. *Contemporary Educational Psychology*, 37(4), 266–279. <https://doi.org/10.1016/j>.
- Lukukeskus. (i.a.). 10 faktaa lukemisesta 2020. Saatavilla 1.2.2020 <https://lukukeskus.fi/10-faktaa-lukemisesta-2020/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. i.a. *Sterotypiat ja ennakkoluulot*. Saatavilla 1.3.2020 <https://www.mll.fi/tehtavat/stereotypiat-ja-ennakkoluulot-rasismi-ja-vihapuhe/#site-wrapper>
- Niemitalo-Haapola, E., Haapala, S., Ukkola, S. & Dindar, K. (2020). *Lapsen kielikehitys: Vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys*. PS-kustannus.
- Nurmilaakso, M. & Välimäki, A. (2011). *Lapsi ja kieli: Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa*. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Opetushallitus. (2021). *Moninaisuus lasten-ja nuortenkirjoissa näkökulmia opetukseen*. Kulttuurinen moninaisuus osaksi koulun arkea ja käytänteitä. [Opas]. <https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/OpeOpas-KuTiMat%20%281%29.pdf>
- Opetushallitus. (i.a.). *Kielten rikas maailma materiaali*. Saatavilla 27.02.2021 <https://www.opi.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielten-rikas-maailma-materiaali>
- Opetushallitus. (i.a.). *Lastenkirjat ja loruttelu päiväkodin arjessa*. Saatavilla 04.01.2020 https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/191740_phh_kirjallisuuskasvatus_opi.pdf
- Opetushallitus. (i.a.). *Monikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa*. Saatavilla 02.02.2021 https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/monikielisyyden_tukeminen_varhaiskasvatuksessa.pdf
- Opetushallitus. (i.a.). *Sana hallussa*. Saatavilla 08.06.2021 <https://www.opi.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sana-hallussa>

- Opetushallitus. (i.a). *Kaksikielisyyteen ja monikielisyyteen kasvun tukeminen kielten opetuksessa*. Saatavilla 27.02.2021
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kaksikielisyyteen-ja-monikielisyteen-kasvun-tukeminen-kielten-opetuksessa>
- Opetushallitus. (i.a). *Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarina kuvin ja sanoin. Tunnetaitoja oppii harjoittelemalla*. Saatavilla 02.09.2021
<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/tunteesta-tunteeseen-ohjaajan-opas/3-tunnetaitoja-oppii-harjoittelemalla>
- Pesonen, J. (02.09.2021). *Kielet kirjoissa – Lastenkirjallisuus ja moninaiset lukijat* [Seminaari]. Kirjastokaista. <https://www.kirjastokaista.fi/jaana-pesonen-kielet-kirjoissa-lastenkirjallisuus-ja-moninaiset-lukijat/>
- Rastas, A., Heikkilä-Halttunen, P., Pesonen, J., Latomaa, S., Simola, R., Aerila, J., Vuorela, U. (2013). *Kaikille lapsille: Lastenkirjallisuus liikkuvassa, monikulttuurisessa maailmassa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Tiittula, L. (2014). *Johdatusta kääntämiseen ja käännöstieteeseen*. Saatavilla 29.3.2022. https://www.academia.edu/66548738/Johdatusta_k%C3%A4%C3%A4nt%C3%A4miseen_ja_k%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6stieteeseen
- Trogen, T. (2020). *Positiivinen kasvatus*. PS-kustannus.
- Vehmas-Lehto, I. (1999). *Kopiointia vai kommunikointia: Johdatus käännösteoriaan*. Finn lectura.

LIITE 1. KAKSIKIELINEN JUONI

SIVU 1.

AKRAM ON ILOINEN, KUN JOKA AAMU ÄITI TULEE HERÄTTÄMÄÄN JA TOIVOTTAAN HYVÄÄ HUOMENTA.
MIKÄ SAA SINUT ILOISEKSI?

أكرم سعيد، حين تيقظ أمه من النوم كل صباح و تتمنى له صباح الخير.
ما هو الشيء الذي يشعرك بالسعادة؟

SIVU 2.

KYLPYHUONEESSA ÄITI OPETTAA AKRAMIA HARJAAMAAN HAMPAITA.
AKRAMILLA HALUAA OPIA ITSE HARJAAMAAN HAMPAITAAN.
HARJAATKO SINÄ ITSE HAMPAASI VAI AUTTAVATKO VANHEMPASI
HAMPAIDEN HARJAAMISESSA?

في الحمام والدة أكرم تعلمه كيفية تنظيف أسنانه.
أكرم يحب ان يتعلم كيف ينظف أسنانه.
هل أنت تنظف أسنانك؟
أم والديك يساعدونك في عملية تنظيف أسنانك؟

SIVU 3.

ISÄ ON TÖISSÄ. AKRAM JA ÄITI NAUTTIVAT AAMIAISESTA. PÖYTÄÄN ON
KATETTU HERKKUJA: KANAMUNIA, HEDELMIÄ JA PUUROA.
MIKÄ ON SINUN LEMPIAAMUPALASI?

الأب في العمل. أكرم وأمه يستمتعان بالفطور.
الطاولة مليء بالأطباق الشهية: البيض والفواكه والعصيدة.
ما هو فطورك المفضل؟

SIVU 4.

AKRAM ON ÄITINSÄ KANSSA MATKALLA PÄIVÄKOTIIN. MATKALLA HE
KATSELEVAT KAUNIITA JA ERIVÄRISIÄ PERHOSIA. AKRAMIN LEMPIVÄRI ON
SININEN. MIKÄ ON SINUN LAMPIVÄRISI?

أكرم مع والدته في طريقه إلى الحضنة. وفي الطريق ينظرون الى الفراشات الجميلة والمختلفة الألوان.
لون أكرم المفضل هو اللون الأزرق.
ما هو لونك المفضل؟

SIVU 5.

LAPSET LEIKKIVÄT PÄIVÄKODISSA LEIKKIPUISTOSSA. LEILA KEINUU, AKRAM LASKEE LIUKUMÄKEÄ JA Du Du (Tu-tu) LEIKKII HIEKKALAATIKOLLA. MITÄ SINÄ TYKKÄÄT LEIKKIÄ LEIKKIPUISTOSSA?

الأطفال يلعبون في حديقة الحضانة.
لبيلى تتأرجح وأكرم ينزلق من الزحليقة و توتو يلعب في حوض الرمل.
ماذا تحب ان تلعب بالحديقة؟

SIVU 6.

ISÄ ON HAKENUT AKRAMIN HOIDOSTA JA KOTIIN SAAPUESSAAN HE TERVEHTIVÄT ÄITIÄ. AKRAM JUOKSEE HALAAMAAN ÄITIÄ JA ISÄKIN VILKUTTAA ÄIDILLE. MITEN TEILLÄ KOTONA TERVEHDITÄÄN?

الوالد أحضرَ أكرم من الحضانة ، الأم ترحبُ بهما عند وصولهما إلى المنزل. أكرم يركضُ ليعانق أمه و الأب يُحَيِّي الأم
ماهي طريقتك في الترحيب بالمنزل؟

SIVU 7.

ÄITI ON VALMISTANUT PERHEEN LEMPIRUOKAA. ISÄ AUTTAA PÖYDÄN KATTAMISESSA. AUTATKO SINÄ VANHEMPIASI KOTONA?

أعدت الأم الأطعمة المفضلة للأسرة. الأب يساعدُ في تجهيز الطاولة .
هل تساعدُ والديك في المنزل؟

SIVU 8.

AKRAM HARRASTAA PIIRTÄMISTÄ. HÄN PITÄÄ DINOSAURUKSIEN PIIRTÄMISESTÄ. MITÄ SINÄ HARRASTAT?

أكرم يحبُ الرسم. أنه يحب رسم الديناصورات .
ما هي هواياتك المفضلة ؟

SIVU 9.

VAAHTOKYLVYSSÄ KYLPEMINEN ON HYVIN RENTOUTTAVAA. ISÄ AUTTAA AKRAMIA PESEYTYMÄÄN. LÖYDÄTKÖ KUVASTA KELTAISEN KUMIANKAN?

الاستحمام يساعد على الاسترخاء .
الأب يساعد أكرم أثناء الاستحمام.
هل يمكنك العثور على البطة الصفراء في الصورة؟

SIVU 10.

AKRAM PUKEE YÖPUKUNSA JA VALMISTAUTUU NUKKUMAANMENOON.
LÖYDÄTKÖ KUVASTA SATEENKAAREN?

يرتدي أكرم ملابس النوم ويستعد لذهاب إلى السرير .
هل يمكنك العثور على قوس قزح في الصورة؟

SIVU 11.

VANHEMMAT LUKEVAT AKRAMILLE ILTASADUN. HE TOIVOTTELEVAT HYVÄÄ
YÖTÄ. MIHIN AIKAAN SINÄ MENET NUKKUMAAN?

الوالدان يتناوبان في قراءة قصة ما قبل النوم لأكرم .
ويتمنيان له ليلة سعيدة.
في أي وقت تذهب أنت إلى النوم؟

LIITE 2. SANOJEN OPETTELU

Suomi	Arabia
Tunteet	المشاعر
Iloinen	سعيد
Surullinen	حزين
Rakastunut	يحب
Vihainen	غضبان
Väsynyt	تعبان
Värit	الألوان
Valkoinen	أبيض
Punaninen	أحمر
Vihreä	أخضر
Sininen	أزرق
Musta	أسود
Keltainen	الأصفر
Ruokalajit	الطعام
Maito	حليب
Kanamuna	بيض
Puuro	عصيدة
Hedelmiä	فواكه
Leipää	خبز
Keitto	شوربة
henkilökohtaiset hygieniatarvikkeet	ادوات النظافة الشخصية
Hammasharja ja hammastahna	فرشاة أسنان ومعجون أسنان
Saippua	صابون
Kampa	مشط
Kylpyamme	حوض الاستحمام
Lelut	الألعاب
Dinosaurius	ديناصور
Palikka	مكعبات
Auto	سيارة

Pallo	كرة
Raketti	صاروخ